

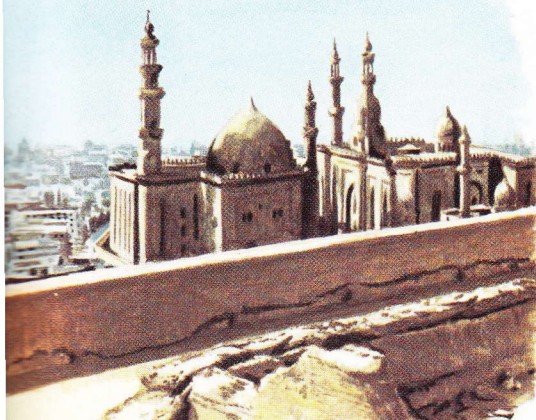
Islam en christendom

Met de dood van Marcus Aurelius in 180 raakte het Romeinse keizerrijk in verval: de zwakheid van de keizers leidde tot militaire anarchie, terwijl de rijksgrenzen wankelden onder de toenemende druk van de oprukkende Germanen. Diocletianus (239-313) slaagde er door drastische hervormingen in de spoedige ineenstorting tijdelijk af te wenden.

De historische daad was het splitsen - in 395 - van het rijk in een Westromeins en een Oostromeins keizerrijk. Het Westromeinse rijk viel reeds in 476 uiteen, terwijl het Oostromeinse, met Constantinopel (het vroegere Byzantium) als hoofdstad, tot in 1453 stand hield. Egypte werd een provincie van het Oostromeinse rijk en geraakte al meer en meer in verval: het land stond voor allerlei invloeden open. Zo werd het onder meer het trefpunt, waar christendom en islam

citadel van Kaïro

met elkaar in botsing kwamen. In 619 vielen de Perzen, die onder de Sassanieden hun macht aanzienlijk versterkten, het land binnen. Weinige jaren later - in 639 - veroverden de legers van de tweede Arabisch-islamitische kalief Omar (634-644) Egypte. Zij werden bij hun verrichtingen geholpen door de monofysitische Kopten uit haat tegen Byzantium, dat in Egypte zijn voornaamste maritieme basis had. De Kopten zijn Egyptenaren, die reeds in de 3e eeuw het christendom hadden aanvaard.

Isisgodsdienst op te heffen. Intussen hadden zich kluizenaars in de woestijn gevestigd, ontstonden kloosters en werd Alexandrië de plaats, waar getwist werd over de verhouding van de goddelijke en de menselijke natuur. De Egyptenaren omhelsden de ketterse monofysitische leer en bestreden de orthodoxe kerk.

Het contact tussen islam en christendom in de 7e eeuw was dus een feit. Van een veroveraar kan men verwachten, dat hij zijn wil opdringt. Toch werd de overwonnen

al-Azhar te Kaïro

Men noemt ze monofysieten, omdat zij geloofden, dat Christus geen afzonderlijke menselijke en goddelijke natuur, maar slechts één, de mensgeworden, goddelijke natuur heeft gehad. Aangezien de islam ook één enkele god, dezelfde als die van de christenen en de joden vereerde, wordt ons de houding van de Kopten duidelijk. De invloed van het christendom was reeds in de 1e eeuw merkbaar, vooral onder het impuls van Marcus. De kerstening ging echter zeer traag: pas omstreeks 550 slaagde Justinianus erin de

bevolking betrekkelijk vrijgelaten in het belijden van haar godsdienst, in zoverre die natuurlijk niet strijdig was met de islamitische openbare orde. De christenen en de joden moesten daarenboven een zekere belasting betalen, ze mochten geen wapens dragen en mochten niet te paard rijden: hun kleding moest verschillend zijn van die der mohammedanen en nieuwe kerken en synagogen mochten slechts met bijzondere toestemming worden gebouwd. Men kan moeilijk beweren, dat de islam in zijn beginperiode fanatiek

Na de ineenstorting van de Romeinse macht sijpelde het christendom ook in Egypte door. In de 7e eeuw echter vielen Arabisch-islamitische legers het land binnen en brachten de nieuwe godsdienst mee. Christenen en joden onderwierpen zich geleidelijk en langzamerhand werd Egypte een centrum van islamitische cultuur. De kruisvaarders slaagden er nooit in het land aan de islam te ontrukken.

was, al poogde hij wel de bevolking voor zijn belijdenis te winnen. Extra belastingen en sporadische gevallen van vervolging schijnen de voornaamste oorzaken te zijn, dat Egypte geïslamiseerd werd. Toch duurde het ongeveer drie eeuwen vooraleer een groot gedeelte van de Kopten tot de islam was overgegaan. Zij handhaafden zich vooral in Kaïro en in de dorpen en kleine steden van Opper-Egypte, waar zij vooral als bedienden en ambachtslui leefden. Tot hogere staatsfuncties brachten de Kopten het niet; wel slaagden enkele joden erin zich op de maatschappelijke ladder te verheffen. In de 9e en 10e eeuw groeide een

zelfstandige Egyptische dynastie, dank zij de macht van de Turkse Toeloenieden: er heerste een tijdlang welvaart in Egypte. Na de Toeloenieden kwamen de Sji'ieten aan het bewind: Kaïro werd de hoofdstad van een uitgestrekt en bloeiend rijk; de nieuwe moskee en de hogeschool al-Azhar werden het geestelijke middelpunt van de islam, die op dat ogenblik een belangrijke crisis van tegengestelde opvattingen had doorworsteld. De Arabische wetenschap kende weliswaar een verval, maar de bouwkunst beleefde nog hoogtepunten van bloei. Moskeeën, scholen en andere gebouwen weerspiegelden de Turks-Perzische invloeden, die zich ook op de hogere standen deden gevoelen. Saladin, een generaal van Koerdische afkomst, stichtte de dynastie der Ajoebieden; hij verdedigde tijdens de kruistochten Syrië en daarna Egypte. Uit deze periode stammen de romantische verhalen over de grote Saladin, "het zwaard van de islam".

Sint Franciscus voor Sultan Melek-el-Kamel

